

Ana Çocuk Sağlığı Hizmetlerinde Kilit Rolde Olan Ebe Adaylarının GÜdülenmeleri Yeterli mi? Bir Anket Çalışması[♦]

Are Midwife Candidates Who Play a Key Role in Maternal Child Health Services Motivated Well Enough? A Survey Study

ŞÜKRAN ERTEKİN PINAR*
GÜLAY YILDIRIM**
ÖZLEM DURAN*
BÜŞRA CESUR*
ZEHRA ÜSTÜN***
ELİF GÜLER***

Geliş Tarihi: 03.12.2013, Kabul Tarihi: 21.11.2014

ÖZET

Amaç: Çalışma ebelik bölümü öğrencilerinin meslek seçimine yönelik düşünceleri, mesleğe bakış açıları, mesleki güdülenme düzeyleri ve güdülenmeyi etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacı ile yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı türdeki çalışmanın örneklemini; İç Anadolu Bölgesi'nde lisans eğitimi verilen bir devlet üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü'nün birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflarında öğrenim görmekte olan 220 öğrenci oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini içeren Kişisel Bilgi Formu ile Güdülenme Kaynakları ve Sorunları Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizi; yüzdelik dağılım, Varyans analizi (ANOVA) ve Student T testi, Kruskal Wallis, Mann-Whitney U, Tukey testi ve Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney U testi ile yapılmıştır.

Bulgular: Çalışmada öğrencilerin %59.5'inin ilk 10 tercihinde ebelik bölümünün yer aldığı, %47.3'ünün bölümü kendi isteği ile seçtiği, %69.1'inin başka meslek seçmeyi istediği, %74.5'inin mesleği kendine uygun bulduğu, %73.2'sinin toplumun bakış açısını kısmen olumlu kabul ettiği, %44.5'inin okula başlamadan önce mesleği kısmen olumlu, %75.5'inin okula başladıktan sonra mesleği olumlu değerlendirdiği, %66.8'inin mesleği zor olarak değerlendirdiği bulundu. Öğrencilerin okudukları sınıfa göre içsel güdülenme, olumsuz güdülenme ve mesleki öğrenme güdülenmesi puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ($p<0.05$), dışsal güdülenme arasında fark olmadığı ($p>0.05$) saptandı.

ABSTRACT

Aim: The study was conducted to determine midwifery students' considerations regarding the choice of profession, professional perspectives, professional motivation levels and the factors affecting their motivation.

Methods: The sample of this descriptive study comprised 220 first-, second-, third- and fourth-year students studying at the Department of Midwifery Faculty of Health Sciences of a state University. To collect data, the Personal Information Form questioning socio-demographic characteristics of the students and Motivation Sources and Problems Scale were used. To analyze the data, percentage distribution, analysis of variance (ANOVA), the Student's t-test, the Kruskal-Wallis, the Mann-Whitney U test, the Tukey test and Bonferroni-corrected Mann-Whitney U test were used.

Results: In this study, it was found that 59.5% of the students placed midwifery in their first 10 career choices. Other results showed that 47.3% of the students chose it willingly, while 69.1% wanted to choose another profession. In addition, 74.5% considered midwifery an appropriate profession for themselves, 73.2% somewhat agreed to the community's point of view, 44.5% had somewhat positive views about midwifery before starting school, 75.5% had positive views about midwifery after starting school, and 66.8% considered midwifery a difficult profession. In this study, the comparison of the students' mean scores in terms of their school years revealed a statistically significant

[♦] Bu çalışma, IV. Ulusal Ebelik Öğrenci Kongresi'nde (02-04 Mayıs 2013, Samsun) poster bildiri olarak sunulmuştur.

* Ş Ertekin Pınar, Yrd. Doç. Dr.; Ö Duran, Yrd. Doç. Dr.; B Cesur. Arş. Gör. Dr. Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü
Yazışma Adresi / Address for Correspondence:
Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü
Tel.: 0 545 467 12 41
e-posta: bbusracak@gmail.com

** G Yıldırım, Yrd. Doç. Dr. Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı

*** Z Üstün, Ebe; E Güler, Ebe. Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü

Sonuç: Öğrencilerin eğitim hayatının birinci sınıfında olması mesleki güdülenmeyi olumlu yönde etkilemektedir. Üniversite tercihi yapacak öğrencilere ebelik mesleği ile ilgili bilgilendirmelerin yapılması, mesleği kendine uygun bulanların bölümü tercih etmeleri, dördüncü sınıf öğrencilerinde mesleki güdülenmeye yönelik çalışmalara yer verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ebelik; ebe adayı; mesleki güdülenme; motivasyonu etkileyen faktörler.

Giriş

Ana çocuk sağlığı ile ilgili sorunların çözümünde ebelik uygulamaları önemli rol oynamaktadır. Bu uygulamaların kalitesini ve hizmet alanların memnuniyetini etkileyen mesleklerden biri olan ebelerin mesleği seçerken bilinçli, isteyerek, kişilik özelliklerine ve yeteneklerine uygun seçim yapmaları önemlidir.^[1-3] Mesleğini isteyerek seçmiş ve iyi güdülenmiş ebe adaylarının mesleki felsefe, değer-kodları, bilgi ve tutumları daha kolay benimsedikleri düşünülmektedir. Mesleğin bilinçli ve istekli seçilmesi sonucu profesyonellerin ve kurumların iyilik düzeyi artacak, bakım alanların ise insan hak ve onuruna yakışır nitelikli hizmet almaları olumlu yönde etkileyecektir.^[4,5] Günümüzde tıbbi teknolojinin, ekonominin ve yaşamın farklılaşması ile birlikte değişen sağlık gereksinimleri sağlık hizmetinde görev alan tüm bireylerin nitelikli olmalarını gerektirmektedir.^[6]

Öğrencilerin meslek seçimleri Türkiye’de ergenlik döneminde üniversite giriş sınavıyla başlamakta ve çoğu kez öğrenciler istemedikleri meslekleri seçebilmektedirler. Yapılan araştırmalarda ebelik mesleğinin adaylar tarafından yeterince tanınmadan seçildiği, meslek seçimini iş bulma ve ekonomik olarak getirisinin daha fazla olması, mesleğe ve insana duyulan ilgi, aile ve yakınlarının isteği, okul giriş puanının düşük olması gibi kriterlerin etkilediği saptanmıştır. Buna karşın bölümü kendi isteği ile seçenlerin daha iyi motive olduğu, yaptığı işten doyum aldığı belirtilmektedir.^[1,6-8]

Sağlık bakım sistemlerindeki ve sağlık eğitimindeki hızlı değişim, mezuniyet sonrası yaşanan rol belirsizliği, kazandıkları kuramsal bilgiyi kendi meslek yaşamlarına yeterince aktaramamaları ve rol modellerinin yeterli olmaması ebelik öğrencilerinin mesleki rollerini ve mesleki güdülenme davranışlarını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Güdülenme; davranışın uyandırılması, sürdürülmesi ve kontrolünü etkileyen içsel ve dışsal koşulların hepsini içeren yapıdır. İçsel etkenler daha çok öğrenmeye ve başarmaya karşı olan tutumlar, ilgiler, dikkat düzeyi ve kişilik özellikleriyle ilgilidir. Dışsal etkenler ise

difference for intrinsic, negative and occupational learning motivation ($p<0.05$), but no difference for extrinsic motivation ($p>0.05$).

Conclusion: The first year of education affected the students' professional motivation positively. It is recommended that students starting university education be informed of the pros and cons of midwifery, be motivated to choose a career which they consider appropriate for themselves and that the fourth-year students be provided with training about professional motivation.

Keywords: Midwifery; midwives candidate; professional motivation; factors affecting motivation.

çok çeşitlidir. İçsel güdülenmede birey gerçekleştirilecek davranışı kendisi için gerekli gördüğünde yaparken, dışsal güdülenmede ise dış uyaranların önem ve gereğine inanılmaktadır.^[1,3,9,10]

Ebeler ve hemşireler üzerinde yapılan çalışmalarda, güdülenmenin bireyin öğrenmesinde önemli bir etken olduğu, adayların, mesleğe karşı ilgi ve isteklerinin değerlendirilmesine gereksinim olduğu vurgulanmaktadır.^[1-3] Üreme sağlığında anahtar rolde olan ebelere eğitimleri sırasında yeterli güdülenme sağlanmazsa ebelik uygulamalarının kalitesi de olumsuz olarak etkilenebilecektir.^[11] Ebelik öğrencilerinin mezun olduktan sonraki çalışma alanları genellikle kırsal alanlar olmaktadır. Yapılan çalışmalarda mezun ebelerin bu alanlarda görev yapma konusunda çok istekli olmadıkları bildirilmektedir.^[11,12] Öğrencilerin güdülenmeleri öğrencilik yaşantısında başarılı, gelecekte profesyonel ebe ve diğer öğrenci-meslektaşlarına rol modeli olmaları açısından da önemlidir.^[10,13-15] Meslek eğitiminin kalitesinin yükseltilmesi ve güdülenmeyi artıracak önlemlerin alınması, mesleki gelişim ve hizmet alanının memnuniyetini artıracaktır. Bu nedenle mesleki güdülenme düzeyleri ve güdülenmeyi etkileyen faktörleri bilmek mesleki güdülenmenin geliştirilmesi, ebe yetiştiren okullarda güdülenmeye yönelik öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi sürecinin gelişimi açısından önemlidir.^[11]

Amaç

Çalışma ebelik bölümü öğrencilerinin meslek seçimine yönelik düşünceleri, mesleğe bakış açıları, mesleki güdülenme düzeyleri ve güdülenmeyi etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacı ile yapılmıştır.

Araştırma Soruları

- Öğrencilerin meslek seçimine yönelik düşünceleri ve mesleğe bakış açıları nedir?
- Öğrencilerin mesleki güdülenme düzeyleri nedir?

- Öğrencilerin mesleki güdülenme düzeyleri okudukları sınıflarına göre farklılık göstermekte midir?
- Öğrencilerin mesleki güdülenmelerini hangi faktörler etkilemektedir?

Yöntem

Araştırmanın Tipi ve Yapıldığı Yer:

Tanımlayıcı tipte yürütülen bu araştırma İç Anadolu bölgesinde lisans eğitimi verilen bir devlet üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü'nde yapılmıştır. Veriler 18-22 Mart 2013 tarihleri arasında toplanmıştır.

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini İç Anadolu bölgesinde lisans eğitimi verilen bir devlet üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi ebeklik bölümünün birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflarında öğrenim görmekte olan toplam 230 öğrenci oluşturmuştur. Evrenden örneklem seçimi yapılmamış, 10 öğrenci araştırma yapıldığı dönemde okulda olmadığı veya çalışmaya katılmayı kabul etmedikleri için araştırma kapsamı dışında bırakılarak toplam 220 öğrenci araştırmaya dahil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini içeren "Kişisel Bilgi Formu" ile "Güdülenme Kaynakları ve Sorunları Ölçeği" kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından literatür taranarak oluşturulmuştur.^[1-4,10] Formda; öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini ve mesleğe yönelik düşüncelerini içeren toplam 25 soru yer almaktadır.

Güdülenme Kaynakları ve Sorunları Ölçeği (GKS): Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin mesleki öğrenme güdülenme düzeylerinin ve eğitime yönelik mevcut güdülenme düzeylerinin belirlenmesi amacıyla geliştirilen bir ölçektir. Ölçek Likert tipte ve 24 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin içsel güdülenme, dışsal güdülenme ve olumsuz güdülenme olmak üzere üç alt ölçeği bulunmaktadır. Ölçekte içsel ve dışsal güdülenme alt ölçeklerini oluşturan maddelerde "Hiç katılmıyorum" yanıtına 1, "Katılmıyorum" yanıtına 2, "Kararsızım" yanıtına 3, "Katılıyorum" yanıtına 4, "Kesinlikle katılıyorum" yanıtına 5 puan verilir. Olumsuz güdülenme alt ölçeğini oluşturan maddelerde "Hiç katılmıyorum" yanıtına 5, "Katılmıyorum" yanıtına 4, "Kararsızım" yanıtına 3, "Katılıyorum" yanıtına 2, "Kesinlikle katılıyorum" yanıtına 1 puan verilir. Ölçekte "1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 23, 24" no'lu maddeler içsel güdülenme (min-max=11-55), "13, 14, 15, 17, 20" no'lu maddeler dışsal güdülenme (min-max=5-25), "5, 11, 12, 16, 18, 19, 21, 22" no'lu maddeler olumsuz güdülenme (min-max=8-40) puanlarının elde

edilmesinde kullanılır. Her alt ölçeğin puanı, alt ölçeğin maddelerinden alınan puanların aritmetik ortalaması alınarak belirlenir. Elde edilen üç alt ölçeğin puanlarının ortalaması kişinin mesleki öğrenme güdülenmesi düzeyinin puanını oluşturur. Elde edilen puan ne kadar yüksekse güdülenme düzeyi de o kadar fazla olmaktadır.^[10] Acat ve Köşgeroğlu^[10] tarafından hazırlanan ve Sağlık Yüksekokulu öğrencileri ile yapılan geçerlik güvenirlik çalışması sonucu ölçeğin Cronbach alfa katsayısı 0.82, içsel güdülenme alt ölçeğinin 0.84, dışsal güdülenme alt ölçeğinin 0.69, olumsuz güdülenme alt ölçeğinin Cronbach alfa katsayısı 0.69 olarak bulunmuştur.^[10] Bu çalışmada ise, Cronbach alfa katsayısı 0.85, içsel güdülenme alt ölçeğinin 0.86, dışsal güdülenme alt ölçeğinin 0.81, olumsuz güdülenme alt ölçeğinin Cronbach alfa katsayısı 0.77 olarak bulunmuştur.

Araştırmanın Uygulanması

Çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilere araştırmacılar tarafından uygulama öncesinde çalışma hakkında açıklama yapılmış, çalışmaya katılmayı kabul eden bireylere veri toplama araçlarını nasıl dolduracakları hakkında bilgi verilmiştir. Formların doldurulması yaklaşık olarak 10 dakika sürmüştür. Doldurulan formlar sınıf temsilcileri tarafından toplanarak araştırmacılara iletilmiştir.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmadan elde edilen veriler bilgisayar ortamında Statistical Package for Social Sciences (SPSS for Windows 14.0) istatistik paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde; parametrik varsayımların gerçekleştiği durumlarda Varyans analizi (ANOVA) ve Student t testi, parametrik varsayımların gerçekleşmediği durumlarda da Kruskal Wallis, Varyans analizi ve Mann-Whitney U testi kullanılmış, gruplar arası anlamlılık değerlendirmesi Tukey testi ve Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney U Testi ile yapılmıştır. Değişkenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının belirlenmesinde $p<0.05$ değeri temel alınmıştır.

Araştırmanın Etik İlkeleri

Çalışmaya başlamadan önce "Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Araştırma ve Uygulama Hastanesi Etik Komitesi"nden onay alınmıştır. Çalışmanın yürütüldüğü kurumdan yazılı izin alınmıştır. Öğrencilere çalışmanın amacı açıklanarak çalışmaya katılmayı kabul eden bireylerin onamları alınmıştır. Toplanan bilgilerin gizli kalacağı, kendilerinden kimlik bilgilerinin istenmediği ve gönüllülüğün esas alındığı belirtilmiştir. Araştırma Helsinki Deklerasyonu'na göre yapılmıştır.

Araştırmanın sınırlılıkları

Bu araştırma, bir ebeklik okulu öğrencilerini kapsamakta olup elde edilen sonuçlar tüm ebeklik öğrencilerine genellenemez.

Bulgular

Sosyo-demografik Özellikler

Öğrencilerin yaş ortalamasının 20.43 ± 1.57 , %52.7'sinin 17-20 yaş grubunda, %28.6'sının birinci sınıf, %25'inin ikinci sınıf, %25.5'inin üçüncü sınıf, %20.9'unun dördüncü sınıfta olduğu, %57.7'sinin okula başlamadan önce il merkezinde yaşadığı, %49.5'inin şu anda yurttan, %85.9'unun çekirdek ailede yaşadığı saptandı. Öğrencilerin %56.4'ünün annesi ve %42.3'ünün babası ilkököl mezunu, %95.5'i ev hanımı, %32.3'ünün babası serbest çalışmaktadır. Öğrencilerin %73.6'sı ailelerinin gelir düzeyinin orta düzeyde olduğunu, %79.1'i sağlık çalışan yakını olmadığını ifade etmiştir (Tablo 1).

Çalışmada öğrencilerin %59.5'inin (n=131) ilk 10 tercihinde ebeklik bölümünün yer aldığı, %47.3'ünün (n=104) bölümü kendi isteği ile seçtiği, %32.3'ü (n=71) iş bulma kolaylığından, %17.3 (n=38) ailesinin isteği sonucu mesleği tercih ettiği, %69.1'inin (n=152) başka meslek seçmeyi istediği, başka meslek seçmeyi isteyenlerin birinci sınıfta %73 (n=46); son sınıfta %73.9 (n=34) olduğu bulundu. Katılımcıların %74.5'inin

(n=164) mesleği kendine uygun bulduğu, %73.2'sinin (n=161) toplumun bakış açısını kısmen olumlu kabul ettiği, %44.5'inin (n=98) okula başlamadan önce mesleği kısmen olumlu, %75.5'inin (n=166) okula başladıktan sonra mesleği olumlu değerlendirdiği, %66.8'inin (n=147) mesleği zor olarak değerlendirdiği saptandı. Öğrencilerin %58.6'sının (n=129) mezun olduktan sonra ebe olarak çalışmak istediği, %37.7'sinin (n=83) yüksek lisans yapmak/akademisyen olmak istediği belirlendi (Tablo 2).

Mesleki GÜdü

Çalışmada içsel güdülenme puan ortalaması 43.61 ± 7.03 , dışsal güdülenme 21.04 ± 3.38 , olumsuz güdülenme 28.44 ± 5.98 ve mesleki öğrenme güdülenmesi puan ortalaması 31.03 ± 3.94 'tür (Tablo3). Ölçeğin içsel güdülenme alt boyut maddelerinden en düşük puan ortalaması (3.53 ± 1.24) "hemşirelik-sağlık memurluğu-ebelik mesleğini ilgi duyduğum için seçtim", en yüksek puan ortalaması (4.37 ± 0.78) "aldığım eğitim daha çok insana ulaşmanı sağlayacak" maddesine aittir. Ölçeğin dışsal alt boyut maddelerinden en düşük puan ortalaması

Tablo 1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özellikleri (N=220)

SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER	n	%
YAŞ		
17-20	116	52.7
21-27	104	47.3
SINIF		
Birinci	63	28.6
İkinci	55	25.0
Üçüncü	56	25.5
Dördüncü	46	20.9
OKULA BAŞLAMADAN ÖNCE YAŞADIĞI YER		
İl	127	57.7
İlçe	65	29.5
Köy-kasaba	28	12.8
ŞU ANDA YAŞADIĞI YER		
Yurttan	109	49.5
Evde arkadaşlarla	69	31.4
Ailenin yanında	42	19.1
AİLE TİPİ		
Çekirdek	189	85.9
Geniş	31	14.1
ANNE EĞİTİMİ		
Okuryazar değil	25	11.4
Okuryazar	18	8.2
İlkökol	124	56.4

Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özellikleri (N=220)

Ortaokul	26	11.8
Lise	27	12.2
BABA EĞİTİMİ		
İlkökol	93	42.3
Ortaokul	42	19.1
Lise	56	25.5
Üniversite	29	13.2
ANNE MESLEĞİ		
Ev hanımı	210	95.5
Memur	3	1.4
İşçi	4	1.7
Serbest meslek	3	1.4
BABA MESLEĞİ		
Memur	43	19.5
İşçi	46	20.9
Serbest meslek	71	32.3
Emekli	60	27.3
AİLENİN GELİRİNİ ALGILAMA		
İyi	36	16.4
Orta	162	73.6
Kötü	22	10.0
SAĞLIK ÇALIŞANI YAKINI OLMA		
Evet	46	20.9
Hayır	174	79.1

(4.14±0.91) “çalıştığım materyalin çekici olması ve ilgi çekmesi önemlidir”, en yüksek puan ortalaması (4.24±0.95) “birlikte eğitim aldığım grubun istekliliği beni etkiler” maddesindedir.

Tablo 2. Öğrencilerinin Meslek Seçimine Yönelik Düşünceleri ve Mesleğe Bakış Açıları (N=220)

MESLEK SEÇİMİNE YÖNELİK DÜŞÜNCELERİ VE MESLEĞE BAKIŞ AÇILARI	n	%
MESLEĞİ TERCİH SIRASI		
1-10	131	59.5
11-20	73	33.2
21-30	16	7.3
MESLEĞİ SEÇME NEDENLERİ*		
Kendi isteği	104	47.3
İş bulma kolaylığı	71	32.3
Ailesinin isteği	38	17.3
Açıkta kalmamak	22	10
Puanın yetmesi	21	9.5
İnsanlara yardım etmek	16	7.3
BAŞKA MESLEK SEÇMEYİ İSTEME		
Evet	152	69.1
Hayır	68	30.9
MESLEĞİ KENDİNE UYGUN BULMA		
Çok uygun	33	15.0
Uygun	164	74.5
Uygun değil	23	10.5
TOPLUMUN MESLEĞE BAKIŞ AÇISI		
Olumlu	20	9.1
Kısmen olumlu	161	73.2
Olumsuz	39	17.7
OKULA BAŞLAMADAN ÖNCE MESLEĞE BAKIŞI		
Olumlu	63	28.6
Kısmen olumlu	98	44.5
Olumsuz	59	26.9
OKULA BAŞLADIKTAN SONRA MESLEĞE BAKIŞI		
Olumlu	166	75.5
Olumsuz	54	24.5
MESLEĞİN ZORLUĞU		
Kolay	15	6.8
Zor	147	66.8
Çok zor	58	26.4
MEZUN OLDUKTAN SONRAKİ DÜŞÜNCELERİ*		
Ebe olarak çalışmak	129	58.6
Yüksek lisans yapmak/akademisyen olmak	83	37.7

*Birden fazla yanıt verilmiştir.

Ölçeğin olumsuz alt boyut maddelerinden en düşük puan ortalaması (2.85±1.28) “hata yapma korkusu öğrenmemi olumsuz etkiliyor”, en yüksek puan ortalaması (4.03±1.19) “benimki öğrenmek değil sadece bazı şeyleri ezberlemek” maddesindedir.

Öğrencilerin aile tipine, anne-baba eğitimi ve mesleğine, gelir durumuna, ailede sağlık çalışanı olup olmadığına, bölümü tercih etme sırasına, toplumun mesleğe bakış açısına ve mezun olduktan sonra ebe olarak çalışmak istemesine göre mesleki güdülenme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptandı (p>0.05). Ayrıca öğrencilerin bölümü ailesinin isteğine, mesleğin toplumdaki statüsüne, iş bulma kolaylığının olmasına ve puanı yetmediği için tercih etme durumuna göre de istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı bulundu (p>0.05).

Tablo 3. Öğrencilerin Güdülenme Kaynakları ve Sorunları Ölçeği Ortalama Puanları (N=220)

GÜDÜLENME	Min	Max	̄±s
İçsel güdülenme	12	55	43.61±7.03
Dışsal güdülenme	8	25	21.04±3.38
Olumsuz güdülenme	12	40	28.44±5.98
Mesleksel güdülenme	17	38	31.03±3.94

Çalışmada öğrencilerin okudukları sınıfa göre içsel güdülenme, olumsuz güdülenme ve mesleksel öğrenme güdülenmesi puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu (p<0.05), dışsal güdülenme puan ortalamaları arasında fark olmadığı (p>0.05) saptandı (Tablo 4). Gruplar arası farklılığa bakıldığında birinci sınıfta okuyan öğrencilerin içsel güdülenme puan ortalaması dördüncü sınıfta okuyan öğrencilere göre; üçüncü sınıfta okuyan öğrencilerin olumsuz güdülenme puan ortalaması birinci ve ikinci sınıfta olan öğrencilere göre; üçüncü sınıfta okuyan öğrencilerin mesleksel öğrenme güdülenmesi ikinci ve dördüncü sınıftakilere göre anlamlı düzeyde yüksek bulundu.

Çalışmada başka mesleği seçmeyi istemeyen, mesleği kendine çok uygun bulan ve okula başladıktan sonra mesleğe bakış açısı olumlu olan öğrencilerin içsel, dışsal, olumsuz ve mesleksel öğrenme güdülenme puan ortalamalarının daha yüksek ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptandı (p<0.05). Okula başlamadan önce mesleğe bakış açısı olumlu olan öğrencilerin içsel güdülenme puan ortalamalarının, kısmen olumlu olanlara göre yüksek ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptandı (p<0.05) (Tablo 5).

Çalışmada, mesleğin kolay, zor ya da çok zor olduğunu belirten öğrencilerin güdülenme puan ortalamaları arasında anlamlı fark olmadığı bulundu (p>0.05) (Tablo 5). Mezun olduktan sonra yüksek lisans yapmak/akademisyen olmak isteyen öğrencilerin içsel (t=3.315; p=0.001) ve mesleksel öğrenme güdülenmesinin (t=3.455; p=0.001) daha yüksek ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulundu (p<0.05).

Tablo 4. Öğrencilerin Okudukları Sınıflarına Göre Mesleki Güdülenme Puanları (N= 220)

SINIFI	İÇSEL GÜDÜLENME	DIŞSAL GÜDÜLENME	OLUMSUZ GÜDÜLENME	MESLEKSEL ÖĞRENME GÜDÜLENMESİ
	$\bar{x} \pm SD$	$\bar{x} \pm SD$	$\bar{x} \pm SD$	$\bar{x} \pm SD$
Birinci (n=63) ^a	45.87±5.37*	21.23±3.03	26.60±5.21	31.23±3.33
İkinci (n=55) ^b	43.12±6.63	20.78±3.52	26.30±6.19	30.07±4.07
nc (n=56) ^c	44.19±7.13	21.80±2.86	31.93±4.11*	32.61±3.46*
Dördüncü (n=46) ^d	40.39±8.23	20.17±4.07	29.36±6.69	29.97±4.50
p	p=0.001	p=0.093	p=0.000	p=0.001
F	F=5.974	F=2.162	F=12.336	F=5.570
	d<c<b<a		b<a<d<c	d<b<a<c

Tablo 5. Öğrencilerin Mesleğe Yönelik Düşüncelerine Göre Mesleki Güdülenme Puanları (N=220)

MESLEĞE YÖNELİK DŐRNCELERİ	İÇSEL GÜDÜLENME	DIŞSAL GÜDÜLENME	OLUMSUZ GÜDÜLENME	MESLEKSEL ÖĞRENME GÜDÜLENMESİ
	$\bar{x} \pm SD$	$\bar{x} \pm SD$	$\bar{x} \pm SD$	$\bar{x} \pm SD$
BAŞKA MESLEK SEÇMEYİ İSTEME				
Evet (n=152)	42.51±7.71	20.69±3.64	27.76±6.06	30.32±4.16
Hayır (n=68)	46.05±4.35	21.82±2.59	29.95±5.55	32.61±2.84
p	p=0.000	p=0.022	p=0.012	p=0.000
t	t=3.536	t=2.301	t=2.540	t=4.117
MESLEĞİ KENDİNE UYGUN BULMA				
Çok uygun (n=33) ^a	48.51±4.07*	22.42±2.39	30.93±5.44*	33.95±2.70*
Uygun (n=164) ^b	43.81±6.06	21.21±3.18	28.03±5.85	31.04±3.71
Uygun değil (n=23) ^c	35.17±9.23	17.86±4.15*	27.78±6.99	26.94±3.40
p	p=0.000	p=0.000	p=0.037	p=0.000
KW/ ²	 ² =47.91 c<b<a	 ² =21.65 c<b<a	 ² =6.567 c<b<a	 ² =45.320 c<b<a
OKULA BAŞLAMADAN ÖNCE MESLEĞE BAKIŞI				
Olumlu (n=63) ^a	45.71±6.39*	21.34±2.86	28.84±6.87	31.96±3.83
Kısmen olumlu (n=98) ^b	42.77±7.19	21.02±3.46	27.61±5.44	30.46±4.01
Olumsuz (n=59) ^c	42.76±7.06	20.76±3.78	29.38±5.74	30.97±3.80
p	p=0.019	p=0.632	p=0.162	p=0.061
F	F=4.041 c<b<a	F=0.459	F=1.833	F=2.829
OKULA BAŞLADIKTAN SONRA MESLEĞE BAKIŞI				
Olumlu (n=166)	45.71±4.85	21.81±2.80	28.91±5.87	32.14±3.22
Olumsuz (n=54)	37.14±8.65	18.68±3.92	26.98±6.14	27.60±4.00
p	p=0.000	p=0.000	p=0.039	p=0.000
t	t=9.110	t=6.411	t=2.077	t=8.461
MESLEĞİN ZORLUĞU				
Kolay (n=15)	41.13±10.06	20.00±4.30	28.13±6.80	29.75±5.56
Zor (n=147)	43.70±5.98	20.81±3.24	28.08±5.76	30.86±3.70
Çok zor (n=58)	44.01±8.48	21.89±3.37	29.43±6.31	31.78±3.98
p	p=0.355	p=0.050	p=0.342	p=0.141
F	F=1.040	F=2.931	F=1.078	F=1.979

Tablo 6. Öğrencilerin Mesleği Seçme Nedenlerine Göre Mesleki Güdülenme Puanları (N=220)

MESLEĞİ SEÇME NEDENLERİ	İÇSEL GÜDÜLENME	DIŞSAL GÜDÜLENME	OLUMSUZ GÜDÜLENME	MESLEKSEL ÖĞRENME GÜDÜLENMESİ
	$\bar{x} \pm SD$	$\bar{x} \pm SD$	$\bar{x} \pm SD$	$\bar{x} \pm SD$
KENDİ İSTEĞİ				
Evet (n=104)	45.04±7.14	21.34±3.28	28.55±6.00	31.65±4.14
Hayır (n=116)	42.32±6.71	20.77±3.46	28.33±6.00	30.47±3.68
p	p=0.004	p=0.213	p=0.785	p=0.028
t	t=2.911	t=1.248	t=0.273	t= 2.219
AÇIKTA KALMAMAK İÇİN				
Evet (n=22)	40.04±8.45	19.50±4.28	27.18±6.80	28.90±4.44
Hayır (n=198)	44.01±6.77	21.21±3.24	28.58±5.89	31.26±3.82
P	p=0.017	p=0.084	p=0.420	p=0.015
Z	Z=2.394	Z=1.726	Z=0.806	Z=2.436
İNSANLARA YARDIM ETMEK İÇİN				
Evet (n=16)	46.75±4.23	22.75±2.04	29.00±4.45	32.83±2.25
Hayır (n=204)	43.36±7.16	20.91±3.43	28.39±6.09	30.89±4.01
P	p=0.063	p=0.030	p=0.789	p=0.046
Z	Z=1.861	Z=2.169	Z=0.268	Z=0.046

Çalışmada bölümü kendi isteği dışında ve açıkta kalmamak için tercih edenlerin içsel ve mesleki öğrenme güdülenmesi puan ortalamasının daha düşük; bölümü insanlara yardım etmek için tercih edenlerin dışsal ve mesleki öğrenme güdülenmesi puan ortalamasının daha yüksek ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendi ($p<0.05$) (Tablo 6).

Tartışma

Öğrencilerin Mesleğe Yönelik Düşünceleri

Öğrencilerin Sosyo-demografik Özellikleri değerlendirildiğinde katılımcıların ebeveynlerinin çoğunluğu ilköğretim mezunu, anneleri ev hanımı, babaları serbest çalıştığı görülmektedir (Tablo 1). Öğrencilerin yarısından fazlası, meslek tercihi sıralamasında ebeliğe ilk 10 içinde yer verdiğini belirtmiştir (Tablo 2). Bu durum öğrencilerin öncelikli olarak mesleği seçtiklerini düşündürmekte olup, içsel güdülenme ve mesleğe yönelik güdülenmeleri açısından önem taşımaktadır. Olumlu güdülenme olması da öğrencilerin hem öğrencilik hem de mesleki yaşantılarında başarılı bir profesyonel olmalarına katkı sağlayabilir. Çalışmamızda da kendi isteği dışında ve açıkta kalmamak için mesleği tercih eden öğrencilerin içsel güdülenme ve mesleki güdülenme puanları daha düşük bulunmuştur (Tablo 6). Ebelik ve hemşirelik öğrencileri üzerinde yapılan çalışmalarda benzer şekilde ilk 10. sırada meslek tercih yapıldığı görülmektedir.^[1,3,8,16]

Öğrencilerin çoğunluğu mesleği kendine uygun bulmakla beraber, eğitimin ilk ve son yıllarında yarıdan fazlası başka

meslek seçmeyi istediğini ifade etmiştir. Bu durum, birinci sınıfta meslek hakkında bilgisinin olmamasına, mesleği tanımamalarına, son sınıfta da mesleği tanımları, olumlu olumsuz yönlerini fark etmelerine bağlanabilir. Bununla birlikte kullanılan eğitim yöntemleri de bu durumu etkilemiş olabilir. Ayrıca mesleğini değiştirmek isteyen öğrencilerin mezun olduklarında, ülkemizin az sayıda ebelerin olumsuz fizik ortamlarda yoğun çalışması, görev tanımındaki belirsizlikler, eşitsizlikler ve uygun olmayan sağlık politikalarının olması gibi olumsuz durumlar ile karşılaştıklarında baş etmelerinin daha zor olacağı düşünülebilir. Buna bağlı olarak da bireyler işe gitmede isteksizlik, iş doyumunda azalma, tükenmişlik, kaliteli bakım vermeme, klinik değiştirme isteği, işten ve meslekten ayrılma gibi duyguları daha fazla yaşayabilirler.

Son yıllarda özel hastanelerin hızla artmasının insan gücünün istihdamını kolaylaştırmış olması, öğrencilerin hemşirelik ve ebelik alanlarına yönelmesine neden olmuştur. Öğrencilerin yarısına yakınının ebeliği kendi isteği ile üçte biri iş bulma kolaylığından, yarısından fazlası mesleği kendine uygun bulduğundan seçtiklerini ifade etmiş olmalarından dolayı mesleğe kendi istekleriyle geldikleri söylenebilir. Civci ve Şener^[3] öğrenci hemşireler üzerinde yaptığı çalışmada da öğrencilerin yarıdan fazlasının bölümlerini kendi istekleri ile tercih ettiklerini saptamış olması bulgumuz ile paralellik göstermektedir. Mesleği isteyerek tercih etme, öğrencinin hem öğrencilik yaşantısında hem de mesleki yaşantısında daha başarılı olmasına, mesleği sevmeye yapmasına, benimsemesine, mesleki bilgi ve becerilerinin yeterli olmasına, olumlu benlik saygısı olmasına ve

profesyonelliklerine olumlu katkı yapacağı düşünülebilir. Ebe ve hemşirelik öğrencileri ile yapılan çalışmalarda mesleği isteyerek tercih etmenin ilk sırada yer aldığı^[1,17], buna karşın yapılan diğer çalışmalarda bölümün sınav sisteminin sonucuna göre tercih edildiği^[6] ve iş bulma kolaylığı nedeniyle seçtikleri^[3,18,19] saptanmıştır. İlhan-Erkal ve ark.'nın^[7] ebe ve hemşire öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmada ise ilk üç sırada "puan uygunluğu", "iş imkanı" ve "insanlara yardımı sevmeye" şeklinde sıralandığı görülmüştür. Nilsson ve Warrén Stomberg^[9] hemşirelik öğrencileri ile yaptığı çalışmasında öğrencilerin başkalarına yararlı ve yardımcı olmak için mesleği seçtiklerini saptamıştır. Karadađ ve ark.'nın^[20] çalışmasında ise ebeklik ğrencilerinin %29'u insanlara yardımı sevdikleri için tercih ettikleri belirtilmiştir. Elde edilen bu sonuçlar çalışmamızdaki sonuçlar ile uyumluluk göstermektedir.

Katılımcıların tamamına yakını ebeklik mesleğine toplumun bakış açısını kısmen olumlu bulduğunu ifade ederken, kendi bakış açılarının ise okula başladıktan sonra çoğunlukla olumlu değerlendirdiklerini ifade etmektedir. Hasta ve sağlıklı bireylere hizmet verirken ebeklik bakımının sunum şekli ve davranış şekilleri toplumdaki bireylerin ebeklik imajını etkilemektedir.^[21] Toplumun bakış açısının olumlu olması ğrenci motivasyonunu da olumlu yönde etkileyebileceği olasılığı yüksektir. Okula başladıktan sonra mesleğin olumlu değerlendirilmesi öğrencilerin eğitim yaşantıları süresince ebeklik bölümünde verilen ebeliğe giriş dersi ile birlikte başlayarak diğer tüm derslerde ve ilgili konularda iletişim, atılganlık, ebeklik mesleği, ebenin rolleri, empati, profesyonellik gibi kavramların konulara entegrasyonun sağlanarak veriliyor olması etkili olabilir. Çalışmamızdan elde edilen sonuca benzer şekilde öğrencilerin bölüme başladıktan sonraki bakış açılarının arttığını gösteren çalışmalar da bulunmaktadır.^[6,22] Buna karşın Cıvci ve şener^[3] hemşirelik öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada toplumun hemşireliğe bakış açısını çoğunluğuun kararsız olarak değerlendirdiğini saptamıştır.

Öğrencilerin yarısından fazlası mesleği zor bulmakla birlikte, bir o kadarı da mezun olduktan sonra ebe olarak çalışmak istemektedir. Bununla beraber öğrencilerin üçte biri mezun olduktan sonra yüksek lisans yapmak/akademisyen olmak istediğini ifade etmiştir. Akademisyen olarak iş bulma koşullarının güç olması, ebe olarak daha kolay iş bulabileceklerini düşünmeleri, zaman kaybetmeden iş hayatına başlayarak erken dönemde ekonomik bağımsızlıklarını kazanacak olmaları nedeni ile öğrencilerin çoğunluğu mezun olduktan sonra ebe olmak isteğini belirtmiş olabilirler. Dinç ve ark.'nın^[21] çalışmasında öğrencilere mezun olduktan sonra çalışmak istedikleri yerler sorulduğunda, %44.8'i üniversitede akademisyen, %55.2'si hemşire olarak çalışmak istediklerini, ünlü ve ark.'nın^[22] çalışmasında hemşirelik ğrencilerinin %34.7'si üniversitede ğretim elemanı olmak istediğini ifade etmişlerdir. Beydağ ve ark.'nın^[6] çalışmasında ise sağlık yüksekokulu ğrencilerinin %60.6'sının mezuniyet sonrası mesleği yürütmeyi düşündüğü saptanmıştır.

Mesleki Güdülenme

Çalışmamızda içsel güdülenme puan ortalamasının (43.61±7.03) lçek ortalamasına göre yüksek olması öğrenme istekliliği açısından olumlu olarak değerlendirilebilir. Dışsal güdülenme puan ortalamasının (21.04±3.38) da ölçeğin ortalama puanlarına göre yüksek olduğu bulgusu; öğrencilerin mesleksel öğrenme güdülenmelerinin yükseltilmesinde ve bu dışsal kaynakların içsel güdülenmeye dnşrtlebilmesinde önem taşımaktadır. Öğrencilerin güdülenmeyi esas alan bir eğitim sistemi ile öğrenme sürecine içtenlikle katılmalarının sağlanması önemli olacaktır. Çalışmamızda ğrencilerin içsel ve dışsal güdülenmelerinin ölçek ortalamasına göre yüksek olmasının nedeni öğrencilere yapılan danışmanlıklar, eğitimlerde geleneksel yöntemin dışına çıkılarak interaktif yöntemlerin kullanılması, eğitimin ğrenci merkezli olması ile açıklanabilir. Karadağ ve ark.'nın^[23] yaptığı bir çalışmada öğrenciler eğitimlerinden memnun olma ve motivasyon düzeylerinin orta olduğunu belirtmişler; bunun nedenlerinin de interaktif eğitim yöntemlerinin yeterince kullanılmaması, eğitimciden yeterli destek-danışmanlık alınmaması, geleneksel yöntemle eğitim yapılması, sosyal ve kültürel yaklaşımların yeterli olmaması şeklinde açıklamışlardır. Aynı çalışmada dışsal güdülenme, en yüksek puana sahipken, olumsuz güdülenme en düşük puana sahip olduğu belirlenmiştir.^[23] McIntosh ve ark.'nın^[24] çalışmasında öğrencilerin içsel güdülenme talebinden çok korku duyma, uygulamada güven ya da beklenti eksikliği gibi dışsal nedenlerle öğrenmenin azaldığına vurgu yaptıkları belirtilmiştir. Bu nedenle eğitimcilerin eğitim ve ğretim yöntemlerini ğrenci merkezli yapmalarının gerekli olduğu düşünülmektedir.

Birinci sınıfta okuyan öğrencilerin içsel güdülenme; üçüncü sınıfta okuyan öğrencilerin olumsuz ve mesleksel öğrenme güdülenmesi anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (Tablo 4). Birinci sınıfta olan öğrencilerin içsel güdülenmesinin yüksek olması bölüme güdülenerek geldiklerini düşündürmektedir. Bu durumda öğrencinin mesleğe daha olumlu bakabileceği ve okul yaşantısında başarılı olabileceği, mesleğin gelişimine katkı sağlayabileceği düşünülebilir. Akie^[25] hemşirelik öğrencileri ile yaptığı çalışmada birinci sınıf hemşirelik ğrencilerinin dışsal güdülenme düzeylerinin üçüncü sınıfa geldiklerinde düşerek, içsel güdülenme yönünde değişime uğradığını kaydetmiştir. Cıvci ve şener'in^[3] birinci ve dördüncü sınıf hemşirelik öğrencileri ile yaptığı çalışmasında mesleki güdülenme düzeyleri ile okudukları sınıflar arasında anlamlı bir fark bulunmamış olmasına rağmen birinci sınıfların mesleki güdülenme düzeylerinin dördüncü sınıf öğrencilerinden daha yüksek olduğunu saptamışlardır.

Çalışmamızdan elde edilen bulgudan farklı olarak Köşgeroğlu ve ark.^[4] Sağlık Yüksekokulu'nda okuyan ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri ile yaptıkları çalışmada ikinci sınıftakilerin olumsuz güdülenme puan ortalamalarının, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Çalışmamızda çnc sınıf öğrencilerin olumsuz

güdülenme puan ortalamalarının yüksek olmasının nedeni öğrencilerin okula başladıktan sonra mesleği ve mesleğin getirdiği güçlükleri tanımalarına, insanla çalışmanın güçlüğünü ve mesleğin kendine uygun olup olmadığını fark etmelerine ve gördükleri rol modellerinden etkilenmelerine bağlanabilir. Öğrencilerin seçtikleri mesleklerini sürdürmemeleri ve birinci sınıftan sonra olumsuz güdülenme düzeylerinin artması ve son sınıfta mesleksi öğrenme güdülenme puanlarının düşmesi klinik ortamlardaki çalışma koşullarının güç olmasına bağlanabilir. Çünkü öğrenciler intörn uygulama kapsamında son sınıfta akşam ve gece nöbetlerine kalmaktadır. Çalışan ebe ve hemşireler üzerinde yapılan bir çalışmada motivasyon düzeylerine etki eden faktörler arasında çalışma koşullarının ön plana çıktığı belirtilmektedir.^[26-28] Nilsson ve Warrén Stomberg^[9] altı dönem okuyan hemşirelik öğrencileri ile yaptığı çalışmada beşinci dönemde öğrencilerin motivasyonlarının düşük olduğunu saptamıştır. Bununla birlikte aynı çalışmada motivasyon üzerinde dışsal faktörlerin içsel faktörlerden daha fazla etki ettiği belirlenmiştir.^[9] Warrén Stomberg ve Nilsson'un^[29] yaptığı başka bir çalışmada ise son yarıyıldaki motivasyonun düştüğü bulunmuştur. Bu durumda eğitici ve eğitim olanaklarının gözden geçirilmesi önem taşımaktadır.

Başka mesleği seçmeyi istemeyen, mesleği kendine çok uygun bulan öğrencilerin içsel, dışsal, olumsuz ve mesleksi öğrenme güdülenmesi puan ortalamaları daha yüksektir (Tablo 5). Literatürde mesleklerin çoğunda kişilerin başarılı olabilmeleri için fiziksel özellikler kadar mesleği bilerek ve isteyerek seçmiş olmanın önemli bir yer tuttuğu, kendine uygun meslek seçmiş olan bireylerin toplumda işlerini severek yaptığı, mesleğinde ilerlediği, böylece hem coşkulu, hem de mutlu ve verimli olarak yaşamlarını sürdürmekte olduğu belirtilmektedir.^[30,31] Ayrıca okula başlamadan önce mesleğe bakış açısı olumlu olan öğrencilerin içsel güdülenme puan ortalamalarının da yüksek olduğu saptanmıştır. Okula başlamadan önce mesleğe yönelik bakış açısının olumlu olması öğrencilerin mesleği daha fazla benimsemelerine, kabullenmelerine, hazır oluşlarına ve kendi istekleri ile bölümü seçmelerine katkı sağladığı düşünülebilir. Çalışmamızdaki sonuca benzer şekilde Köşgeroğlu ve ark.'nın^[4] çalışmasında da mesleği gönüllü olarak seçen öğrencilerde içsel ve dışsal güdülenme puanları daha yüksek bulunmuştur.

Çalışmada okula başladıktan sonra mesleğe bakış açısı olumlu olan öğrencilerin içsel, dışsal, olumsuz ve mesleksi öğrenme güdülenmesi puan ortalamaları daha yüksektir (Tablo 5). Çalışmamızda veriler eğitim-öğretim döneminin ikinci yarıyılında toplanmıştır. Öğrenciler birinci ve ikinci dönemde ebeliğe giriş ve ebelik esasları dersleri aldıklarından mesleğe ilk adımı atmış sayılmaktadırlar. Bu artışın nedeni mesleği tanıyarak sevmeleri, ebelik uygulamaları içerisinde ilk deneyim olarak insanlara yardım edebildiklerini görmeleri, verdikleri bakımdan ve bebeğin doğumu ile dünyaya canlı getirmekten dolayı kazandıkları doyum gibi etkenlerin olduğu düşünülebilir. Bununla birlikte bağımsız rollerini eğitim süreci içinde görmeleri bu duruma katkı vermiş olabilir. Yapılan bir

çalışmada da mesleğine olumlu bakışı olan bireylerin okulunu yarıda bırakma fikrinin de diğerlerine göre düşük olduğu bulunmuştur.^[32]

Çalışmada bölümü kendi isteği dışında ve açıkta kalmamak için tercih edenlerin içsel ve mesleksi öğrenme güdülenme puan ortalaması daha düşüktür (Tablo 6). Mesleği isteyerek tercih etme hem öğrencilik yaşantısında hem de mesleki yaşantısında daha başarılı olmasına, mesleği severek yapmasına, mesleği benimsemesine, mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmesine, olumlu benlik saygısı oluşturmaya, mesleğini yaparken yaşadığı sorunlarla daha kolay baş edebilmesine ve profesyonelliklerine olumlu katkı yapacağı şeklinde yorumlanabilir. Çalışmada bölümü "insanlara yardım etmek için" tercih ettiklerini belirtenlerin dışsal ve mesleksi öğrenme güdülenme puan ortalaması daha yüksek olduğu belirlendi (Tablo 6). İnsanlara yardım etme ve gereksinimlerini karşılama, kendilerini daha iyi hissetme düşüncesini oluşturarak öğrencilerin daha fazla motive olmasına yardım edebilir. Cıvci ve Şener'in^[3] çalışmasında hemşire adaylarının içsel, dışsal ve mesleksi öğrenme güdülenmesi arasında anlamlı ilişki olduğu, insanlara yardım etmek amacı ile bölümü seçen hemşire adayların içsel, dışsal ve mesleksi öğrenme puan ortalamalarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Karaoğlu ve ark.'nın^[33] çalışmasında ise öğrenciler en çok mesleklerinde "insana yardım etme" özelliği nedeniyle motive olduklarını belirtmişlerdir.

Mezun olduktan sonra yüksek lisans yapmak/akademisyen olmak isteyen öğrencilerin içsel ve mesleksi öğrenme güdülenmesi daha yüksektir. Öğrencinin mezun olduktan sonra ebe olarak çalışması; nöbet tutmasını, hastanede zor koşullar altında çalışmasını gerektirmekte, bu durum da öğrencinin hastaneden uzaklaşarak akademisyen olma düşüncesine neden olabilmektedir. Bu düşüncemizi destekler nitelikte bir çalışmada çalışanların motivasyonunu iş koşullarının olumsuz yönde etkilediği belirtilmektedir.^[28]

Sonuç

Öğrencilerin başka mesleği seçmeyi istememesi, mesleği kendine uygun bulması, okula başlamadan önce ve sonrasında mesleğe bakış açısının olumlu olması, eğitim hayatının birinci sınıfında olması ve bölümü insanlara yardım etmek amacı ile seçmesi mesleki güdülenmeyi olumlu yönde etkilemektedir. Bölümü kendi isteği dışında ve açıkta kalmamak için tercih etmesi de mesleki güdülenmeyi olumsuz yönde etkilemektedir. Üniversite tercihi yapacak öğrenciler ebelik mesleği ile ilgili bilgilendirmelerin yapılması, mesleği kendine uygun bulanların ve istekli olanların bölümü tercih etmeleri, dördüncü sınıf öğrencilerinde mesleki güdülenmeyi artırmaya yönelik çalışmalara yer verilmesi önerilmektedir. Ayrıca öğrencilerin mesleki yaşantılarında güdülenmelerini artırmaya yönelik bölümde uyum programlarının yapılması önerilebilir. Klinik ve teorik eğitim süreçleri boyunca uygun öğretim stratejilerinin belirlenmesi, öğrenmeyi destekleyen fizik ortam ve araç gerecin

sağlanması, olumlu ğrenci-ğretmen-yönetici iletişiminin kurulması, öğrenmeyi kolaylaştıracak elverişli sınıf koşullarının oluşturulmasıyla elde edilen olumlu sınıf ortamı, öğrencilerin kendilerini rahat ve güvende hissetmelerini sağlayarak güdülenme düzeylerini arttırabilir.

KAYNAKLAR

1. Bilgin Z, Ocakçı AF. Ebelik ğrencilerinde mesleki güdülenme. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 2011; 14(3):40-46.
2. nler E, Varol Saraçoğlu G. Hemşirelikte meslek seçimi leğinin güvenilirlik ve geçerliliği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi* 2010; 3(2):78-85.
3. Civci H, şener E. Hemşire adaylarının mesleki güdülenme düzeyleri ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *DEUHYO ED* 2012; 5(4):142-149.
4. Köşgeroğlu N, Acat MB, Ayrancı U, zabacı N, Erkal S. An investigation on nursing, midwifery and health care students' Learning Motivation in Turkey. *Nurse Educ Pract* 2009; 9:331-339.
5. Hanifi N, Parvizy S, Joolae S. Motivational journey of Iranian bachelor of nursing students during clinical education: A grounded theory study. *Nursing and Health Sciences* 2013; 15:340-345.
6. Beydağ KD, Gündüz A, Gök zer F. Sağlık yüksekokulu ğrencilerinin eğitimlerine ve mesleklerine bakış açıları, meslekten beklentileri. *Pamukkale Tıp Dergisi* 2008; 1(3):137-142.
7. İlhan-Erkal S, Yałcın AS, Sancar B. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi ğrencilerinin ebelik ve hemşirelik bölümlerini seçme nedenleri. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi* 2012; 1(1):73-90.
8. Bölükbaş N. Ordu Sağlık Yüksekokulu ğrencilerinin sosyodemografik özellikleri ve eğitimleri ile ilgili görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 2006; 9(1):49-57.
9. Nilsson K, Warrn Stomberg M. Nursing students motivation toward their studies—A Survey Study. *BMC Nursing* 2008; 7: 6:1-7.
10. Acat BM, Köşgeroğlu N. Güdülenme kaynakları ve sorunları leği. *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 2006; 7(4):204-210.
11. Lori JR, Rominski S, Richardson J, Agyei-Baffour P, Kweku NE, Gyakobo M. Factors influencing Ghanaian midwifery students' willingness to work in rural areas: A computerized survey. *International Journal of Nursing Studies* 2012; 49(7):834-841.
12. Orak S, Orhan H, Ağırman , özgürce B. Hemşirelik - ebelik eğitiminde Süleyman Demirel niversitesi rneği: Isparta Sağlık Yüksekokulu intörn ğrencilerinin klinik sahada entegre uygulaması ile ilgili bilgi ve tutumları. *S.D.. Tıp Fak. Derg.* 2008; 15(3):11-16.
13. Hanifi N, Parvizy S, Joolae S. Nursing challenges in motivating nursing students through clinical education: A grounded theory study. *Nursing Research and Practice* 2012; 1-7. doi:10.1155/2012/161359.
14. Acat MB, Demiral S. Türkiye'de yabancı dil öğreniminde motivasyon kaynakları ve sorunları. *Kuramdan Uygulamaya Eğitim Yönetimi* 2002; 8:312-329.
15. Bengtsson M, Ohlsson B. The nursing and medical students motivation to attain knowledge. *Nurse Education Today* 2010; 30:150-156.
16. ıtık Tunç G, Akansel N, zdemir A. Hemşirelik ve Sağlık Memurluğu ğrencilerinin meslek seçimlerini etkileyen faktörler. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi* 2010; 3(1):24-31.
17. While A, Blacman C. Reflections on nursing as a career choice. *Journal of Nursing Management* 1998; 6(4):231-237.
18. Seago JA, Spetz J, Alvarado A, Keane D. The Nursing Shortage: Is it really about image? *Journal of Healthcare Management* 2006; 51(2):96-110.
19. ınar ř, Demir Y. Toplumdaki hemşirelik imajı: Bir lek geliştirme alışması. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 2009; 12(2):24-33.
20. Karadağ N, Türker S, Erkenci Y, Korkmaz M, Başkurt S, zen . Balıkesir Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu ğrencilerinin mesleği seçme nedenleri ve ebelik- sağlık memurluğu mesleğine bakış açıları. 2000'li Yıllarda Sağlık Yüksek Okullarında Eğitimin Geleceği Sempozyumu, 15-17 Haziran, 2000, Malatya.
21. Din S, Kaya , şimşek Z. Harran Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu ğrencilerinin hemşirelik mesleği hakkındaki bilgi, düşünce ve beklentileri. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 2007; 10(1):1-9.
22. nl S, zgr G, Babacan Gümüş A. Hemşirelik Yüksek Okulundaki ğrencilerin hemşirelik mesleği ve eğitimi ile ilgili görüş ve beklentileri. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi* 2008; 24(1):43-56.
23. Karadağ E, Acikgoz A, Balci Alparıslan G, Unsal A, Kosgeroğlu N, Kaya Y, Guven B, Yılmaz A. Association between students' satisfaction and motivation in nursery and midwifery education. *Health MED* 2012; 6(12):4210-4216.
24. McIntosh T, Fraser DM, Stephen N, Avis M. Final year students' Perceptions of learning to be a midwife in six British Universities. *Nurse Education Today* 2013; 33(10):1179-1183.
25. Akie K. Characteristics of learning motivation and social support of the third grade nursing students-longitudinal studies of the first and third grades. *J Japon Academy Nurs Educ* 2004; 13:29-38.
26. Aslankoç R, ztrk M, Yıldırım NG. Hemşirelerin mesleki sorunları ve anksiyete ile ilişkisi. *SDÜ Tıp Fakültesi Dergisi* 2001; 8(2):12-20.
27. Karakuş H. Hemşirelerin iş tatmin düzeyleri: Sivas ili rneği. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü dergisi* 2011; 6:46-57.
28. Kıdak L, Aksaraylı M. Sağlık hizmetlerinde motivasyon faktörleri. *Sosyal Bilimler* 2009; 7(1):75-94.
29. Warrn Stomberg M, Nilsson K. Nursing students' Self-graded motivation to complete their programme of study. *The Open Nursing Journal* 2010; 4:42-47.
30. Altuğ zsoy S, Uysal A, Bayık A, Erefe İ. Hemşire ğrencilerinin mesleğe ilişkin görüşlerinin ileriye dönük incelenmesi. VII. Ulusal Hemşirelik Kongresi, 22-24 Haziran, 1999, Erzurum, s.345-350.
31. Sarıkaya T, Khorshid L. Üniversite ğrencilerinin meslek seçimini etkileyen etmenlerin incelenmesi: Üniversite ğrencilerinin meslek seçimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* 2009; 7(2):393-423.
32. Çelebi E. Malatya ve Elazığ Sağlık Yüksekokulu ğrencilerinin buldukları programı seçme nedenleri. *Hemşirelik Formu Dergisi* 2006; 108-114.
33. Karaoğlu L, Çelebi E, Pehlivan E. Hemşirelik, ebelik ve sağlık memurluğu ğrencilerinin gelecekteki mesleklerine ilişkin görüşleri: Motive eden ve etmeyen mesleki özellikler ve çalışılmak istenen meslek. *İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi* 2007; 14(4):219-225.